

Sudarenko O., Shevchenko O. Derzhavni garantii' na portfel'nij osnovi: pravovi zasady. *Zovnishnja torgovlja: ekonomika, finansy, pravo*. 2022. № 5. S. 88-99. Serija. Jurydychni nauky. [https://doi.org/10.31617/3.2022\(124\)08](https://doi.org/10.31617/3.2022(124)08)

УДК 346.9.03

**СУДАРЕНКО Олена,**

к. ю. н., доцент, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного торговельно-економічного університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ORCID: 0000-0002-4336-546X

[olenasudarenko@gmail.com](mailto:olenasudarenko@gmail.com)

DOI: 10.31617/3.2022(124)08

**SUDARENKO Olena,**

PhD (Law), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administrative, Financial and Information Law State University of Trade and Economics

19, Kioto St., Kyiv, 02156, Ukraine

ORCID: 0000-0002-4336-546X

[olenasudarenko@gmail.com](mailto:olenasudarenko@gmail.com)

**ШЕВЧЕНКО Олена,**

к. ю. н., доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного торговельно-економічного університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ORCID: 0000-0001-7833-5271

[o.shevchenko@knute.edu.ua](mailto:o.shevchenko@knute.edu.ua)

**SHEVCHENKO Olena,**

PhD (Law), Associate Professor of the Department of Administrative, Financial and Information Law State University of Trade and Economics

19, Kioto St., Kyiv, 02156, Ukraine

ORCID: 0000-0001-7833-5271

[o.shevchenko@knute.edu.ua](mailto:o.shevchenko@knute.edu.ua)

**ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ  
НА ПОРТФЕЛЬНІЙ ОСНОВІ:  
ПРАВОВІ ЗАСАДИ**

**Вступ.** В Україні запроваджено новий механізм, який, з одного боку, передбачає залучення коштів до державного бюджету України, а з іншого – підтримку суб'єктів господарювання – надання державних гарантій на портфельній основі (ДГПО).

**Проблема.** У суспільних відносинах надання ДГПО є поєднання публічно-правового та приватно-правового регулювання, що потребує вивчення та наукового переосмислення деяких наукових категорій.

**Метою** статті є визначення місця правових відносин у сфері державних гарантій на портфельній основі в системі права, їх характерних ознак, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення законодавства України в цій сфері.

**Методи.** У ході дослідження використано діалектичний, формально-логічний, структурно-функціональний формально-догматичний методи, а також системний аналіз і синтез.

**Результати.** ДГПО належать до такого інституту фінансового права, як інститут публічного боргу. Для суспільних відносин у сфері ДГПО характерно, що: вони виникають на підставі закону; в них бере безпосередню участь держава; мають нееквівалентний та грошовий характер, складаються у сфері фінансової діяльності держави; держава в односторонньому

**STATE GUARANTEES  
ON A PORTFOLIO BASIS:  
LEGAL PRINCIPLES**

**Introduction.** A new mechanism has been introduced in Ukraine, which, on the one hand, provides for the attraction of funds to the state budget of Ukraine, and on the other hand, the support of business entities – the provision of state guarantees on a portfolio basis.

**Problem.** There is a combination of public-law and private-law regulation in the social relations of the provision of DHPO, which requires the study and scientific rethinking of some scientific categories.

**The aim** of the article is to determine the place of legal relations in the sphere of state guarantee on a portfolio basis in the system of law, their characteristic features, as well as the development of proposals for improving the legislation of Ukraine in this area.

**Methods.** In the course of the study, dialectical, formal-logical, structural-functional formal-dogmatic methods, as well as the method of system analysis and synthesis, were used.

**Results.** Public debt institutions belong to such an institution of financial law as the institution of public debt. Social relations in the field of social security are characterized by the fact that: they arise on the basis of the law; the state directly participates in them; have non-equivalent and monetary nature, they are made in the sphere of

© Сударенко О., Шевченко О., 2022

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Внесок авторів є рівнозначним.

порядку встановлює відповідні правовідносини, визначає суб'єктів, які можуть добровільно вступити в зазначені правовідносини (банк-кредитори), на чому добровільність зазначених суб'єктів і закінчується. Ознаки ДГПО: вони є адресними, цільовими, не індивідуалізованими, платними, строковими, забезпеченими відповідно до вимог, визначених законодавством.

**Висновки.** Через відсутність у бюджетному законодавстві визначення поняття «негайно», яке використовується у відносинах надання ДГПО, варто закріпити на рівні норм Бюджетного кодексу України.

**Ключові слова:** державна гарантія на портфельній основі, державна гарантія, публічні кошти, кошти Державного бюджету, державний борг.

JEL Classification: K30.

**Конфлікт інтересів:** Автори заявляють, що вони не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин з державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що один з авторів не працює в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів і редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

**Вступ.** Кожна держава вишукує нові механізми залучення коштів до публічних фондів, зокрема й у часи кризи. На долю України, крім світової фінансової кризи, пандемії COVID-19, припали й більш тяжкі випробування: анексія частини територій України у 2014 р., а з лютого 2022 р. – активна фаза війни росії проти України. У 2020 р. в період пандемії COVID-19 держава запровадила новий механізм, який, з одного боку, передбачає залучення коштів до Державного бюджету України, з іншого – підтримує суб'єктів мікропідприємництва, малого та/або середнього підприємництва – резидентів України (далі – суб'єкти господарювання) – надання державних гарантій на портфельній основі (ДГПО).

**Проблема.** Особливістю ДГПО є те, що держава частково гарантує виконання зобов'язань перед банком не конкретного суб'єкта господарювання, а за портфелем кредитних зобов'язань на рівні 80 %. Отже, надання ДГПО відрізняється від відносин державних гарантій, а також від відносин банківського кредитування з компенсацією зобов'язань частково бюджетним коштом (кредитування бюджету). У правовідносинах надання ДГПО має місце поєднання публічно-правового (мова йде про публічні кошти – кошти Державного бюджету) та приватноправового регулювання (кредитування банками суб'єктів господарювання). «Механізм кредитних гарантій, з одного боку, дає можливість підприємцям залучити фінансування, яке в кілька разів перевищує наявну в них заставу, з іншого – дає змогу банкам розділити з державою ризики, пов'язані з фінансуванням МСП, стимулюючи розвивати цей сегмент бізнесу» [1, с. 78]. Оскільки такі відносини

financial activity of the state; the state unilaterally establishes the relevant legal relations, determines the entities that can voluntarily enter into the specified legal relations (creditor banks), whereupon the voluntariness of the specified entities ends. The signs of the PGPO are: it is targeted, targeted, non-individualized, paid, fixed-term, provided in accordance with the requirements defined by the legislation.

**Conclusions.** In connection with the lack of a definition of the concept of «immediately» in the budget legislation, which is used in relation to the provision of DHPO, it should be fixed at the level of the norms of the Budget Code of Ukraine.

**Keywords:** state guarantees on a portfolio basis for loans, state guarantee, public funds, State Budget funds, state debt.

є новими для України, комплексні наукові дослідження в державі у зазначеній сфері відсутні, тож нагальним є вивчення відповідних суспільних відносин та вироблення пропозицій удосконалення законодавства в цій сфері.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Передумови запровадження в Україні інституту ДГПО, а також досвід деяких європейських держав у сфері надання таких гарантій стали предметом дослідження Г. Бортнікова [1, с. 75–90]. Про використання механізму державних гарантій на портфельній основі для розвитку ринку сільськогосподарської техніки зазначав у своїй праці Я. Навроцький [2, с. 24–26]. Загальні питання управління та підтримки державного боргу на належному рівні з мінімальними втратами для держави досліджували Д. Фурцери, П. Лунгані, Дж. Остри та П. Піццучо ( *Davide Furceri, Prakash Loungani, Jonathan D. Ostry & Pietro Pizzuto*) [3]. Єдине комплексне дослідження питань правового регулювання державного боргу в Україні проведено І. Заверухою [4]. Для авторів є корисними праці науковців, що вивчали питання фінансово-правового регулювання державних гарантій: В. Радінської та С. Нефьодова [5], О. Дмитрик та К. Токаревої [6, с. 53–61].

**Метою** статті є визначення місця правових відносин у сфері державних гарантій на портфельній основі у системі права, їх характерних ознак, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення законодавства України в цій сфері.

**Методи.** Методологічною основою дослідження є сукупність філософських, загальнонаукових та спеціальних підходів, принципів і методів наукового пізнання. Зокрема використано діалектичний, формально-логічний, структурно-функціональний, формально-догматичний методи, а також системного аналізу та синтезу. На підставі реального пізнання, особистого спостереження, обробки публікацій і даних Міністерства фінансів України досліджувались певні аспекти надання ДГПО. Основні положення та висновки ґрунтуються на вивчені вітчизняної та закордонної наукової літератури, законодавчих актів.

**Результати дослідження.** *Правовою основою* відносин у сфері надання ДГПО є Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо надання державних гарантій на портфельній основі та впровадження фінансово-кредитних механізмів забезпечення громадян України житлом» (яким запроваджено механізм правового регулювання надання ДГПО) [7], ст. 17 Бюджетного кодексу України (далі – БК України) [8], закони про Державний бюджет України (далі – ДБ України) на відповідний рік [9; 10], Постанови Кабінету Міністрів України від 25.11.2020 № 1151 «Деякі питання надання державних гарантій на портфельній основі у 2020 році» [11] (далі – Порядок 2020), від 14.07.2021 № 723 «Деякі питання надання державних гарантій на портфельній основі» [12]

(далі – Порядок 2021). У 2022 р. збільшено перелік суб'єктів, зобов'язання яких перед банками-кредиторами можуть бути гарантовані державними портфельними гарантіями – сільськогосподарським товаровиробникам (далі – аграріям) на посівну [13], розповсюдження програми ДГПО не тільки на кредити, надані банками, а й на ті, що надані Фондом розвитку підприємництва [14].

У відносинах надання ДГПО беруть участь суб'єкти публічного та приватного права. Так, з боку *суб'єктів публічного права* – держава, яка надає допомогу суб'єктам господарювання, а з березня 2022 р. – аграріям шляхом часткового забезпечення коштами ДБ України зобов'язань зазначених суб'єктів у формі гарантій на портфельній основі перед банками-кредиторами, включно з Фондом розвитку підприємництва (далі – банки-кредитори). Держава в цих правовідносинах є Гарантом як власник коштів ДБ України. Також для реалізації права на надання ДГПО потрібне рішення більше ніж однієї гілки державної влади. Держава діє в особі Верховної Ради України, що приймає закони, зокрема зміни до ст. 17 БК України та закони України «Про ДБ України» на відповідний рік (в якому передбачається конкретна гранична сума коштів, яку держава передбачає виділити на цю програму, напрями використання бюджетних коштів, коло суб'єктів, які мають право на відповідну підтримку, а також суб'єкт, уповноважений розробити відповідний правовий механізм).

Також публічним суб'єктом, який бере участь у відносинах надання ДГПО, на якого покладається обов'язок забезпечити виконання бюджету, є уряд України. Отже, держава діє і в особі уряду. Саме уряд України уповноважений розробити порядки надання ДГПО; має право доручити міністру фінансів України або іншій особі брати участь у відносинах ДГПО та представляти державу як Гаранта (шляхом укладення договорів з банками-кредиторами). Міністр фінансів України не має права укладати договори без уповноваження уряду на відповідну діяльність, оскільки така діяльність буде суперечити нормам ч. 2 ст. 19 Конституції України. Попри те, що в Україні передбачено створення Боргового агентства (призупинялося у період 2020–2021 рр.) та те, що в уряді України діє урядовий уповноважений з питань управління державним боргом, суб'єктом, наділеним правом вступати від імені держави у правовідносини з банками-кредиторами, є саме міністр фінансів (до моменту обрання Голови Боргового агентства).

До публічних суб'єктів, які беруть участь у таких правовідносинах, належать також Антимонопольний комітет України, Державна казначейська служба України, Рахункова палата та Державна аудиторська служба України, хоча їхні повноваження не прописані в Порядках надання державних гарантій. Так, враховуючи положення законодавства щодо виділення коштів ДБ України на часткове гарантування виконання зобов'язань суб'єктів господарювання перед банком-кредитором,

необхідно використовувати норми ч. 4 ст. 35 БК України та норми Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» [15], якими передбачається потреба отримання від уповноваженого органу держави – Антимонопольного комітету України – рішення про допустимість виділення такої допомоги відповідним суб'єктам. Повідомлення Антимонопольного комітету про новий вид допомоги зумовлює отримання такою допомогою ознак законної [15, п. 8 ст. 1]. Правовою формою, якою засвідчується законність отримання допомоги, є рішення. Так, тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету 22.04.2021 прийняла Рішення [16] про «допустимість державної допомоги» відповідно до Порядку-2020. Щодо Державної казначейської служби України, то вона відповідно до покладених на неї законодавством функцій забезпечує казначейське обслуговування коштів ДБ України [8, ст. 43]. Як приклад, варто зазначити, що «банк «Південний» та «Міжнародний Інвестиційний Банк» не підписали контракти та випали зі списку Казначейства за 2020 рік» [17]. До суб'єктів контролю з боку держави за доцільним, цільовим та ефективним виділенням бюджетних коштів належать Рахункова палата України та Державна аудиторська служба України.

З метою більш повного врахування показників банківського законодавства у разі включення відповідних суб'єктів господарювання до реєстру ДГПО до таких правовідносин залучено *спеціального суб'єкта* – Агента. Агентом у цих правовідносинах виступає акціонерне товариство «Державний експортно-імпорتنний банк України» (далі – Укрексімбанк). Участь саме Укрексімбанку як Агента цілком обґрунтована, оскільки він брав участь у інших програмах державних гарантій [5, с. 256]. З аналізу норм Порядку-2020 та Порядку-2021 можна зробити висновок, що Укрексімбанк як Агент держави діє від її імені та в її інтересах. Проте Укрексімбанк не діє за рахунок держави, кошти Укрексімбанку за виконання ним функцій Агента сплачують банки-кредитори. Зазначена особливість відрізняє статус Агента у відносинах надання ДГПО від інших видів правовідносин, у яких участь бере такий суб'єкт, як Агент, оскільки для Агента є характерним здійснення діяльності за рахунок особи, від імені якої він діє. Так, банки сплачують разову комісію за підготовку гарантії (у розмірі 0.05 % ліміту гарантії, з урахуванням ПДВ) та комісію за управління гарантією (у розрахунку 0.25 % річних суми гарантованих зобов'язань з основного боргу на кінець календарного місяця відповідно до реєстру, з урахуванням ПДВ). У відносинах між Агентом та Гарантом застосовується метод погодження. Отже, можна зазначити, що Укрексімбанк як Агент держави діє під контролем держави.

Водночас є питання щодо наявності «конфлікту інтересів». Так, Укрексімбанк виступає Агентом, тобто суб'єктом, до повноважень якого належать підготовка рішення про можливість надання державою відповідних гарантій, здійснення діяльності щодо виявлення невідпо-

відностей кредитів, перевірка звітів банків-кредиторів щодо стану надання, повернення та обслуговування кредитів у рамках портфелів кредитів, контроль не перевищення загальної суми частки портфеля кредитів банків-кредиторів, обсягу, визначеному парламентом у Законі «Про ДБ України» на відповідний рік, а також він є безпосередньо банком-кредитором. Так, згідно з постановами уряду України [18–20] Укрексімбанк належить до одного з банків, якому затверджено обсяги надання ДГПО. Правовим актом, що засвідчує відносини між державою та Укрексімбанком як Агентом, є «Агентська угода, укладена між Гарантом та Агентом 23.12.2020» [12, п. 2 ст. 1 Типового договору]. А правовим актом, що засвідчує наявність правовідносин між Гарантом та банком-кредитором, є конкретний укладений договір про надання ДГПО. Варто зазначити, що правовий аналіз Порядку-2020 та Порядку-2021 засвідчує відсутність норм, які б врегульовували питання щодо «конфлікту інтересів».

Поєднання приватноправових та публічно-правових основ у відносинах надання державних гарантій на портфельній основі спричиняє залучення до публічно-правових відносин нових, не притаманних йому правових категорій. Так, Порядок-2020 та Порядок-2021 містять положення про «негайність» повернення Гаранту банком-кредитором різниці між сумою, сплаченою державою за гарантійною вимогою, та сумою, що належить до сплати (п. 36 Типового договору). Бюджетне законодавство України не містить законодавчого визначення поняття «негайно». Щодо банківського законодавства, то закріплення визначення на рівні закону сутності зазначеної категорії відбулося тільки у 2021 р. Згідно з п. 41 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про платіжні послуги» під поняттям «негайно» варто розуміти «найкоротший можливий строк, але не пізніше наступного операційного дня, визначений внутрішніми документами надавача платіжних послуг та передбачений договором з користувачем платіжних послуг, у який мають виконуватися (відбуватися) відповідні дії з моменту настання підстави для їх виконання» [21]. Застосовувати аналогію права та закону, на наш погляд, ми не маємо можливості. До того ж у Порядку-2020 та Порядку-2021, зокрема в Типовому договорі визначено поняття «банківський день», а не «операційний». Через те, що у відносинах надання ДГПО використовуються публічні кошти, вважаємо, що визначення поняття «негайно» має бути закріплене на рівні норм БК України.

До суб'єктів приватного права, які беруть участь у відносинах надання ДГПО, належать банки-кредитори та суб'єкти господарювання, включаючи і аграріїв, вимоги до яких визначено Порядком-2020 та Порядком-2021. Суворі вимоги до банків зумовлені потребою забезпечення ефективності та економічної доцільності використання бюджетних коштів, направлення їх на ті програми, які мають більший економічний зиск. Визначаючи відповідні умови до банківських установ,

держава забезпечує рівність, прозорість, відкритість участі у зазначених правовідносинах тих суб'єктів, які відповідають вимогам, прописаним у п. 6 Порядку-2020 та п. 6 Порядку-2021. Надаючи право банку брати участь у програмі ДГПО, держава для кожного конкретного банку визначає граничний обсяг державних гарантій на портфельній основі. Так, рішенням уряду зазначається перелік банків, які, за висновком Агента, відповідають вимогам для надання ДГПО, та гранична сума у гривнях, яка забезпечуватиме часткове виконання боргових зобов'язань за портфелем кредитів. Саме на Агента покладається контроль за дотриманням відповідно граничного обсягу коштів, передбачених у законі про Державний бюджет, для надання ДГПО та граничного обсягу державної гарантії, затвердженої рішенням уряду для конкретного банку. Якщо банк не дотримується встановлених обсягів або протягом шести місяців з дати укладання договору з Гарантом не сформував портфель, відповідна сума коштів може бути перерозподілена між іншими банками, які беруть участь у цій програмі, за їх згодою. Зокрема у 2022 р. кошти перерозподілено банкам державного сектору (АТ «Ощадбанк», АБ «Укراгазбанк», АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Укресімбанк») [20].

Держава чітко визначає тих суб'єктів, щодо яких може бути прийняте рішення про надання ДГПО. При цьому з метою забезпечення захисту банківської таємниці банки-кредитори надають інформацію щодо своїх позичальників у формі відповідного портфелю кредиту без конкретної ідентифікації зазначених суб'єктів. Отже, державна гарантія на портфельній основі носить *неіндивідуалізований* характер.

З грудня 2020 по червень 2022 рр. видано 12 729 кредитів на загальну суму 39 830 млрд грн [22]. У 2021 р. за Порядком-2020 брали участь 11 банків [23], на січень 2022 р. за Порядком-2021 – 5 банків [23], а на лютий 2022 р. – 14 банків (при цьому 3 банки не надали жодного кредиту за програмою) [24], на червень 2022 р. – 24 банки [22]. При цьому найбільшу кількість кредитів, зобов'язання яких забезпечені ДГПО, надають банки державного сектору [22–24].

З огляду на те, що державна гарантія за формою залучення коштів є однією з форм державного боргу [4, с. 39; 5, с. 5, 30, 57, 58], наукою визначено ознаки, які є характерними для державних гарантій: платність, строковість, наявність забезпечення [4, с. 74, 99, 128; 5, с. 41, 57, 58, 110-113, 124, 174; 6, с. 58]. ДГПО є *строковою* – надається на строк:

- до 5 років для направлення кредитних коштів на інвестиційні проекти, цілі, фінансування оборотного капіталу (крім овердрафту) та на рефінансування заборгованості суб'єкта господарювання;
- 10 років – для забезпечення боргових зобов'язань на придбання земельних ділянок сільськогосподарського призначення;
- 1 рік – на посівну аграріям.

Строк ДГПО, за загальним правилом, покриває весь строк кредиту. Виняток стосується тільки кредитів на придбання земельної ділянки, які можуть надаватися банками-кредиторами на строк до 15 років. За надання ДГПО банк-кредитор сплачує до ДБ одноразово плату від суми такої гарантії: за Програмою-2020 – у розмірі 0.001 %; за Програмою-2021: у розмірі 0.001 % на період дії карантину, що збільшується до 0.5 % з дня скасування карантину для суб'єктів господарювання; а для купівлі земельних ділянок сільськогосподарського призначення – до 1.25 % суми гарантії, що сплачується разово протягом 5–7 робочих днів з дати відміни карантину та/або надання кредиту для купівлі земельних ділянок сільськогосподарського призначення шляхом сплати до ДБ різниці між сплаченою сумою та сумою, належною до сплати [11; 12]. Отже, така гарантія є *оплатною*. Згідно з п. 9 Типового договору про надання ДГПО обов'язковою умовою надання гарантії є майнове або інше забезпечення виконання зобов'язань позичальника за кредитним договором перед банком-кредитором та гарантом. Тож, відповідна гарантія є такою, що передбачає *забезпечення*. На відміну від державних гарантій, за якими стягнення заборгованості здійснює Державна податкова служба України, заборгованість перед державою за ДГПО здійснює банк-кредитор.

**Висновки.** Державні гарантії на портфельній основі належать до такого інституту фінансового права, як *інститут публічного боргу*. Для суспільних відносин у сфері ДГПО характерним є те, що: відповідні відносини, як і інші види фінансових правовідносин, виникають суто на підставі закону; держава бере в них безпосередню участь; вони носять нееквівалентний та грошовий характер відносин; держава в односторонньому порядку встановлює відповідні правовідносини, визначає суб'єктів, які можуть добровільно вступити в зазначені правовідносини (банки-кредитори), на чому добровільність зазначених суб'єктів і закінчується.

Державна гарантія на портфельній основі має такі *ознаки*: є адресною (суб'єкти господарювання, аграрії); цільовою (на посівну в умовах війни, на придбання земельних ділянок, на фінансування інвестиційних проєктів тощо); неіндивідуалізованою (гарантується портфель кредитів, а не конкретний суб'єкт господарювання); платною (для банків-кредиторів), строковою (гарантією покривається, як правило, весь строк кредиту); забезпеченою відповідно до вимог, визначених законодавством.

У відносинах надання ДГПО беруть участь суб'єкти публічного та приватного права. До *суб'єктів публічного права* належить безпосередньо держава та суб'єкти, які діють від імені держави: парламент України, уряд України, міністр фінансів України, Агент (Укресімбанк), а також суб'єкти, повноваження яких безпосередньо не визначені у Порядках надання ДГПО, але їх участь у цих відносинах зумовлена відповідною стадією руху коштів публічного фонду – Державного



бюджету: Антимонопольний комітет, Державна казначейська служба України, Рахункова палата України та Державна аудиторська служба України. До суб'єктів приватного права, які беруть участь у відносинах надання державних гарантій на портфельній основі, належать банки-кредитори та суб'єкти господарювання, включаючи аграріїв, вимоги до яких чітко визначені законодавством України. При цьому, попри активну фазу війни росії проти України, надання ДГПО на часткове покриття зобов'язань суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво зброї та боєприпасів, є забороненою.

Через відсутність у бюджетному законодавстві визначення поняття «негайно», яке використовується у відносинах надання ДГПО, слід його закріпити на рівні норм Бюджетного кодексу України.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бортніков Г. П. Фінансова підтримка кредитування малого та середнього бізнесу за допомогою державних гарантій. *Фінанси України*. 2018. № 8. С. 75-90. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu\\_2018\\_8\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2018_8_8).
2. Навроцький Я. Ф. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку сільсько-господарської техніки. Technologies and strategies for the implementation of scientific achievements. Collection of scientific papers «SCIENTIA. Stockholm, Kingdom of Sweden. Volume 1. May 27, 2022. С. 24-26. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/issue/view/27.05.2022/746>.
3. Furceri, D., Prakash Loungani, P., & D. Ostry, J., Pizzuto, P. (2022) Pidtrymannia derzhavnoho borhu na pryjnatnomu rivni u spravedlyvyj sposib [Keeping Public Debt Sustainable in an Equitable Way]. CESifo Forum, ISSN 2190-717X, ifo Institut Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München, München, Vol. 23, Iss. 01, pp. 40-44. Retrieved from: <https://www.cesifo.org/DocDL/CESifo-Forum-2022-1-pizzuto-et-al-public-debt-sustainability-and-equity-january.pdf> (accessed 14 September 2022).
4. Заверуха І. Б. Проблеми правового регулювання державного боргу України. Дисертація на здобуття наукового ступеня д-р юрид. наук. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. 2007. 445 с.
5. Фінансово-правове регулювання надання державних (місцевих) гарантій в Україні: монографія. Херсон. Видавничий дім «Гельветика», 2019. 212 с.
6. Дмитрик О. О., Токарева К. О. Державні та місцеві гарантії як форми державної підтримки суб'єктів господарювання. *Право та інноваційне суспільство*. 2019. № 2. С. 53-61. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric\\_2019\\_2\\_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2019_2_10).
7. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо надання державних гарантій на портфельній основі та впровадження фінансово-кредитних механізмів забезпечення громадян України житлом: Закон України від 03.09.2020 № 873-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/873-20>.
8. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
9. Про Державний бюджет України на 2021 рік: Закон України від 15.12.2021 № 1082-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text>.
10. Про Державний бюджет на 2022 рік: Закон України від 02.12.2021 № 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>.
11. Деякі питання надання державних гарантій на портфельній основі у 2020 році: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.11.2020 № 1151 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1151-2020-п#Text>.

12. Деякі питання надання державних гарантій на портфельній основі: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.07.2021 № 723. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723-2021-п#Text>.
13. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 723: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2022 № 378. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/378-2022-п#n2>.
14. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 і від 14 липня 2021 р. № 723: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.04.2022 № 410. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410-2022-п#n2>.
15. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 01.07.2014 № 1555-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text>.
16. Про результати розгляду повідомлення про державну допомогу: Рішення тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України від 22.04.2021 № 33-п/тк. URL: <https://amcu.gov.ua/storag e/app/uploads/public/608/a69/4f3/608a694f37848054986953.pdf>
17. Кредити за портфельними держгарантіями видаватимуть 11 банків. 12.03.2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/03/12/671875>.
18. Про надання державних гарантій на портфельній основі у 2020 році: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1317. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2020-п#Text>.
19. Про надання державних гарантій на портфельній основі у 2021 році: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.12.2021 № 1262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1262-2021-п#n11>.
20. Деякі питання надання державних гарантій на портфельній основі у 2022 році: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2022 № 763. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/763-2022-п#n2>.
21. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
22. Мінфін. У травні за державними гарантіями на портфельній основі банками видано 4074 кредити договори на 15,269 млрд грн. (23.06.2022). URL: [https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin\\_u\\_travni\\_za\\_derzhavnimi\\_garantiami\\_na\\_portfelniyi\\_osnovi\\_bankami\\_vidano\\_4074\\_kreditiv\\_dogovori\\_na\\_15269\\_mlrld\\_grn-3491](https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_u_travni_za_derzhavnimi_garantiami_na_portfelniyi_osnovi_bankami_vidano_4074_kreditiv_dogovori_na_15269_mlrld_grn-3491).
23. Кабінет Міністрів України. Банки видали кредитів під держгарантії на портфельній основі на 8,2 мільярда (26.01.2022). URL: [https://biz.censor.net/news/3312314/banku\\_vydaly\\_kreditiv\\_pid\\_derjgarantiyi\\_na\\_portfelniyi\\_osnovi\\_na\\_82\\_milyarda](https://biz.censor.net/news/3312314/banku_vydaly_kreditiv_pid_derjgarantiyi_na_portfelniyi_osnovi_na_82_milyarda).
24. Мінфін. За державними гарантіями на портфельній основі бізнес отримав 9 мільярдів кредитів (22.02.2022). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3409607-za-derzgarantiami-na-portfelnij-osnovi-biznes-otrimav-9-milardiv-kreditiv-minfin.html>.

## REFERENCES

1. Bortnikov, G. P. (2018). Finansova pidtrymka kredytuvannja malogo ta seredn'ogo biznesu za dopomogoju derzhavnyh garantij [Financial support for lending to small and medium-sized businesses with the help of state guarantees]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 8, 75-90. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu\\_2018\\_8\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2018_8_8) [in Ukrainian].
2. Navroc'kyj, Ja. F. (2022). Suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku rynku sil's'ko-gospodars'koi' tehniky [The current state and prospects for the development of the agricultural machinery market]. Technologies and strategies for the implementation of scientific achievements. *Collection of scientific papers «SCIENTIA»*. Stockholm, Kingdom of Sweden, Vol. 1, (pp. 24-26). <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/issue/view/27.05.2022/746> [in Ukrainian].
3. Furceri, D., Prakash Loungani, P., & D. Ostry, J., Pizzuto, P. (2022) Pidtrymannia derzhavnoho borhu na pryjniatnomu rivni u spravedlyvyj sposib [Keeping Public Debt Sustainable in an Equitable Way]. CESifo Forum, ISSN 2190-717X, ifo Institut

- Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München, München, Vol. 23, Iss. 01, (pp. 40-44). <https://www.cesifo.org/DocDL/CESifo-Forum-2022-1-pizutto-et-al-public-debt-sustainability-and-equity-january.pdf> (accessed 14 September 2022) [in Ukrainian].
4. Zaveruha, I. B. 2007. Problemy pravovogo reguljuvannja derzhavnogo borгу Ukrai'ny [Problems of legal regulation of the state debt of Ukraine]. Dysertacija na zdobuttja naukovoogo stupenja d-r juryd. nauk. L'viv. nac. un-t im. Ivana Franka – Dissertation for the obtaining a scientific degree of the Doctor of Law. Ivan Franko National University of Lviv. [in Ukrainian].
  5. *Finansovo-pravove reguljuvannja nadannja derzhavnyh (miscovyh) garantij v Ukrai'ni*. Herson. Vydavnychyj dim «Gel'vetyka» [*Financial and legal regulation of the provision of state (local) guarantees in Ukraine. Kherson. «Helvetica» Publishing House*], (2019) [in Ukrainian].
  6. Dmytryk, O. O., & Tokarjeva, K. O. (2019). Derzhavni ta miscevi garantii' jak formy derzhavnoi' pidtrymky sub'ektiv gospodarjuvannja [State and local guarantees as forms of state support for business entities]. *Pravo ta innovacijne suspil'stvo – Law and innovative society*, 2, 53-61. [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric\\_2019\\_2\\_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2019_2_10) [in Ukrainian].
  7. Pro vnesennja zmin do Zakonu Ukrai'ny «Pro Derzhavnyj bjudzhet Ukrai'ny na 2020 rik» shhodo nadannja derzhavnyh garantij na portfel'nij osnovi ta vprovadzhennja finansovo-kredytnyh mehanizmov zabezpechennja gromadjan Ukrai'ny zhytloom. Zakon Ukrai'ny vid 03.09.2020 № 873-IX [On amendments to the Law of Ukraine «On the State Budget of Ukraine for 2020» regarding the provision of state guarantees on a portfolio basis and the implementation of financial and credit mechanisms for providing housing to citizens of Ukraine. Law of Ukraine dated September 3, 2020 № 873-IX]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/873-20>. [in Ukrainian].
  8. Bjudzhetnyj kodeks Ukrai'ny. Zakon Ukrai'ny vid 08.07.2010 № 2456-VI [Budget Code of Ukraine. Law of Ukraine dated July 8, 2010 № 2456-VI.] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].
  9. Pro Derzhavnyj bjudzhet Ukrai'ny na 2021 rik. Zakon Ukrai'ny vid 15.12.2021 № 1082-IX [On the State Budget of Ukraine for 2021. Law of Ukraine dated 15.12.2021 № 1082-IX] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text> [in Ukrainian].
  10. Pro Derzhavnyj bjudzhet na 2022 rik: Zakon Ukrai'ny vid 02.12.2021 № 1928-IX [On the State Budget for 2022: Law of Ukraine dated 02.12.2021 № 1928-IX]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> [in Ukrainian].
  11. Dejaki pytannja nadannja derzhavnyh garantij na portfel'nij osnovi u 2020 roci: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 25.11.2020 № 1151 [Some issues of providing state guarantees on a portfolio basis in 2020: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 25, 2020 № 1151] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1151-2020-п#Text> [in Ukrainian].
  12. Dejaki pytannja nadannja derzhavnyh garantij na portfel'nij osnovi: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 14.07.2021 № 723 [Dejaki pytannja nadannja derzhavnyh garantij na portfel'nij osnovi: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 14.07.2021 № 723] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723-2021-п#Text> [in Ukrainian].
  13. Pro vnesennja zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 14 lypnja 2021 r. № 723: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 27.03.2022 № 378 [On amendments to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 14, 2021 № 723: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 27, 2022 № 378]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/378-2022-п#n2> [in Ukrainian].
  14. Pro vnesennja zmin do postanov Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 24 sichnja 2020 r. № 28 i vid 14 lypnja 2021 r. № 723: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 05.04.2022 № 410 [On amendments to the resolutions of the Cabinet of Ministers of

- Ukraine dated January 24, 2020. № 28 and July 14, 2021 № 723: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 5, 2022 № 410.] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410-2022-п#n2> [in Ukrainian].
15. Pro derzhavnu dopomogu sub'jektam gospodarjuvannja: Zakon Ukrai'ny vid 01.07.2014 № 1555-VII [On state aid to business entities: Law of Ukraine dated July 1, 2014 № 1555-VII] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text>.
  16. Pro rezultaty rozgljadu povidomlennja pro derzhavnu dopomogu: Rishennja tymchasovoi' administratyvnoi' kolegii' Antymonopol'nogo komitetu Ukrai'ny vid 22.04.2021 № 33-r/tk. [On the results of the review of the notification on state aid: Decision of the temporary administrative board of the Antimonopoly Committee of Ukraine dated April 22, 2021 № 33-r/tk] <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/608/a69/4f3/608a694f37848054986953.pdf> [in Ukrainian].
  17. Kredyty za portfel'nyj derzhgarantijamy vydavatymut' 11 bankiv. 12.03.2021. [Loans under portfolio state guarantees will be issued by 11 banks. 12.03.2021.] <https://www.epravda.com.ua/news/2021/03/12/671875>. [in Ukrainian].
  18. Pro nadannja derzhavnyh garantij na portfel'nij osnovi u 2020 roci: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 23.12.2020 № 1317. [On the provision of state guarantees on a portfolio basis in 2020: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 23, 2020 № 1317] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1317-2020-п#Text> [in Ukrainian].
  19. Pro nadannja derzhavnyh garantij na portfel'nij osnovi u 2021 roci: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 02.12.2021 № 1262 [On the provision of state guarantees on a portfolio basis in 2021: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 02.12.2021 № 1262] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1262-2021-п#n11> [in Ukrainian].
  20. Dejaki pytannja nadannja derzhavnyh garantij na portfel'nij osnovi u 2022 roci: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 07.07.2022 № 763 [Some issues of providing state guarantees on a portfolio basis in 2022: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 07.07.2022 № 763.] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/763-2022-п#n2> [in Ukrainian].
  21. Pro platizhni poslugy: Zakon Ukrai'ny vid 30.06.2021 № 1591-IX. [On payment services: Law of Ukraine dated June 30, 2021 № 1591-IX] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> [in Ukrainian].
  22. Minfin. U travni za derzhavnymy garantijamy na portfel'nij osnovi bankamy vydano 4074 kredyty dogovory na 15,269 mlrd grn. (23.06.2022) [Ministry of Finance. In May, banks issued 4,074 contractual loans for UAH 15.269 billion under state guarantees on a portfolio basis. (23.06.2022)] [https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin\\_u\\_travni\\_za\\_derzhavnimi\\_garantiami\\_na\\_portfelnij\\_osnovi\\_bankami\\_vidano\\_4074\\_krediti\\_dogovori\\_na\\_15269\\_mlrd\\_grn-3491](https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_u_travni_za_derzhavnimi_garantiami_na_portfelnij_osnovi_bankami_vidano_4074_krediti_dogovori_na_15269_mlrd_grn-3491) [in Ukrainian].
  23. Kabinet Ministriv Ukrai'ny. Banky vydaly kredyty pid derzhgarantii' na portfel'nij osnovi na 8,2 mil'jarda (26.01.2022) [Kabinet Ministriv Ukrai'ny. Banky vydaly kredyty pid derzhgarantii' na portfel'nij osnovi na 8,2 mil'jarda (26.01.2022)] [https://biz.censor.net/news/3312314/banky\\_vydaly\\_kredyty\\_pid\\_derjgarantiyi\\_na\\_portfelniyi\\_osnovi\\_na\\_82\\_milyarda](https://biz.censor.net/news/3312314/banky_vydaly_kredyty_pid_derjgarantiyi_na_portfelniyi_osnovi_na_82_milyarda) [in Ukrainian].
  24. Minfin. Za derzhavnymy garantijamy na portfel'nij osnovi biznes otrymav 9 mil'jardiv kredyiv (22.02.2022) [Ministry of Finance. Business has received 9 billion loans under state guarantees on a portfolio basis (22.02.2022)] <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3409607-za-derzhgarantiami-na-portfelnij-osnovi-biznes-otrimav-9-milardiv-kredyiv-minfin.html> [in Ukrainian].

*Надійшла до редакції 01.09.2022.*

*Прийнято до друку 12.09.2022.*

*Публікація онлайн 26.10.2022.*